

EDITORIAL

Když ve hře Oscara Wilda *Jak je důležité mít Filipa* označí Jack své vysvětlení za čistou a jednoduchou pravdu, lord Algernon mu odvětví slavným bonmotem, že pravda je zřídka čistá a nikdy není jednoduchá.

Vzhledem k tomu, že jsme v sociálních vědách na vyslovování čisté pravdy již poměrně spolehlivě rezignovali, zbývá nám už jen neméně dobrodružné odhalování toho, že navzdory snaze zkoumat a popsat jednotlivé výseky reality co nejpřiléhavěji věci v posledku bývají s železnou pravidelností složitější, než jsme si původně mysleli. A to je zjištění, které, podobně jako bonmoty Oscara Wilda, může provokovat, poodkrýt nové obzory a (netlačí-li nás zrovna redakční uzávěrka) snad i pobavit. Domníváme se, že k tomu všemu zve i nové číslo časopisu *Studia paedagogica*.

V prvním článku italské autorky Luisa Molinari a Consuelo Mameli zpochybňují zažitý pohled na komunikaci ve třídě jako na převážně dyadickou interakci vyvíjející se na základě již teoreticky popsaných scénářů. Přiklání se k popisu komunikace ve třídě jako fenoménu podstatně živelnějšího, v němž významné místo hraje triadická komunikace probublávající navzdory očekávaným dyadickým strukturám.

Článek Vladimíra Chrže, Aleny Nohavové a Jana Slavíka se snaží precizně formulovat základy, na nichž by měla stát vysokoškolská výuka psychologie směřující k rozvoji psychologické gramotnosti. Text můžeme, mimo věcné oborově-didaktické stránky, vnímat díky jeho hutnosti i jako připomenutí potřeby didaktické teorie, která předchází jakoukoli smysluplnou práci s obsahem – tedy jako připomenutí pravdy, která je jednoduchou, pouze zůstaneme-li jen u její proklamace.

Třetím článkem je přehledová studie Petra Koubka a Tomáše Janíka zaměřená na subjektivní teorie učitelů, jak jsou zkoumány zejména v německojazyčné oblasti. Koncept subjektivní teorie můžeme vnímat jako obohacení v českém prostředí poměrně ustáleného pojmu učitelovo pojetí výuky. Článek napovídá, že subjektivní teorie nemusí být tak docela subjektivní ve smyslu jejich nepředatelnosti či neverbalizovatelnosti, což s sebou přirozeně nese rozkrytí nových (metodologických) obzorů.

Následující studie Jaroslavy Simonové se věnuje postojům rodičů k volbě základní školy. Na základě kvalitativního šetření autorka dospívá k typologii vystavené na tom, jak rodiče při svém rozhodování vnímají individuální

zájmy dítěte na jedné straně a zájem společnosti na straně druhé. Vztažení výzkumu k tématu nerovnosti činí z popisu jednání rodičů coby slonů, lvů, vlků a antilop výzvu i pro decisní sféru.

O posunu zájmu v historické pedagogice referují Jiří Zounek a Michal Šimáně. Ukazují, jak tato disciplína zaznamenává nejen obrat od makrohistorie k mikrohistorii, ale spolu s ním i poměrně revoluční proměnu své metodologie.

Na mikroúroveň se soustřeďuje i poslední článek v hlavní sekci, jehož autory jsou Kateřina Lojdrová a Josef Lukas. Popisují, jakými scénáři se řídí mechanismy uplatňování donucovací moci v praxi konkrétní studentky učitelství a diskutují důsledky jejich extrémních poloh – rezignace a gradace.

Studentskou sekci uvádí text Jitky Ferdanové výmluvně ilustrující, jak různorodě je politický pojem inkluze vnímán (a uváděn do praxe) prověřenými „pro-inkluzivními“ učiteli. Druhý studentský text od Jany Sedláčkové nás uvádí do komorní oblasti rodinných večerních rituálů. Napovídá, že každý večer uléhají rodiče či prarodiče se svými dětmi ke čtení či vyprávění příběhů ve velmi odlišných rolích a s odlišnými cíli.

Závěr čísla je věnován recenzi knihy kolektivu autorů Škola v globální době, v níž se Klára Šedřová zamýšlí nad tím, co to vlastně znamená změna, odkud se ve školách bere a čeho se týká.

Ať již čtenář vyhodnotí „pravdy“ článků tohoto čísla jako více či méně „čisté“, přejeme si, aby se staly živou a inspirující součástí dialogu na současné pedagogické scéně.

Za redakci přeje podnětné čtení

Karla Brücknerová